

RÁJ, UTOPIE NEBO SKUTEČNOST?

4. MANŽELSTVÍ, POZDRAV Z RÁJE

Gn 2,18-24

kázání ze soboty 16. 3. 2013 – br. Jonczy Radomír

„Nežeň se, je to peklo!“? Už jste někdy zaslechli podobné varování? Je manželství doopravdy peklo? Statistiky ukazují, že pro mnohé, žel asi ano. V roce 2011 bylo v České republice rozvedeno 28 113 manželství. Do manželství sice vstoupilo 45 137 párů, šlo však o nejnižší počet sňatků od roku 1918. Je vůbec možné takový vývoj ještě nějak zvrátit?

Před nedávnem jsme se v rámci našich bohoslužeb pustili do studia knihy Genesis. V příběhu o stvoření světa zde společně hledáme nadčasové principy ráje. Řekli jsme, že ráj vzniká všude tam, kam vstupuje Bůh svou přítomností, kde působí jeho Slovo a kde člověk vyhledává společenství s ním. Dnes bych rád upozornil na to, že kus ráje na zemi může zprostředkovávat také manželství. Pochopitelně, že instituce manželství sama o sobě nezaručuje vůbec nic. Z příběhu o stvoření světa se však dají vyčíst principy rajskeho manželskeho soužití.

VZÁJEMNÁ ÚCTA

*I řekl Bůh: „Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. (Gn 1,26) Přiblížil se předposlední den stvoření a vesmírem opět zní tradiční: „I řekl Bůh.“ „I řekl Bůh, učiňme člověka“. Tentokrát však na něj nenaváže obligátní: „A bylo...“, nebo „Stalo se...“. Následuje odmlka signalizující, že Bůh má v plánu stvořit něco zvláštního, něco velice důležitého! Na řadu přichází člověk, pán tvorstva stvořený k Božimu obrazu. Tvor, který je hoden úcty, protože je mu svěřeno úctyhodné poslání. Autor osmého žalmu to vyjadřuje takto: *Jen maličko jsi jej omezil, že není roven Bohu, korunuješ ho slávou a důstojností. Svěřuješ mu vládu nad dílem svých rukou, všechno pod nohy mu kladeš: všechen brav a skot a také polní zvířata a ptactvo nebeské a mořské ryby...* (Ž 8,6-8)*

Takovou hodnotu má člověk. Těší se vážnosti a úctě samotného Stvořitele, a to i navzdory tomu, že zhřešil. Člověk má pro Boha takovou hodnotu, že je pro jeho záchranu ochoten obětovat sám sebe. (J 3,16) Jen my lidé si stále nějak nedokážeme vážít jeden druhého. Paradoxní je, že neúctou často nejvíce trpí naši nejbližší – naši rodiče, naše děti, naši sourozenci... A nejhůř z toho všeho vycházejí naši partneři, naši manželé, naše manželky. Jako bychom někdy zapomínali na to, že nejsou jen hříčkou náhod či velkého třesku, ale že vyšli z Boží stvořitelské dílny jako obraz samotného Boha.

Princip rajskeho manželství číslo jedna – vzájemná úcta. Bez ní se manželský ráj mění v peklo.

VZÁJEMNÁ ROVNOCEMNOST

V den, kdy Bůh stvořil člověka, učinil jej k podobě Boží. Muže a ženu je stvořil, požehnal jim a v den, kdy je stvořil, dal jim jméno Adam. (Gn 5, 1.2)

Často přetrvává dojem, že Bůh dal muži jméno Adam a ženě jméno Eva. Jméno Adam však dostali oba, tedy muž i žena. Zprvu nešlo o jméno osobní, ale o označení druhu. Adam totiž znamená „člověk“. Ano, pánové, slyšíte dobře, člověkem je i vaše manželka :-). Před Bohem jste si oba rovni. „*I řekl Hospodin Bůh: „Není dobré, aby byl člověk sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou.“ (Gn 2,18)*

Dokud si ti dva byli rovni, bylo jejich manželství rájem. Po pádu do hříchu se však Adam rozhodl svou ženu pojmenovat. *Dal jí jméno Eva. (Gn 3,20)* Možná řeknete: „Hezké jméno jí ten milující manžel vybral. Eva, Evička...“ Adam však měl pojmenovat zvířata (Gn 2,19.20), nikoli manželku. Podle staroorientální tradice mohl někoho pojmenovávat jen ten, kdo byl pověřen odpovědností. Adam měl vládnout zvířatům, nikoli své ženě. Adamova svévole způsobila, že se manželství začalo postupně proměňovat v peklo. Naplnilo se to, co Bůh předvídal: „*Budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout.“ (Gn 3,16)* Hřích způsobil, že muži začali ovládat své ženy. Hřích stojí v pozadí nezdravého feminismu, podle kterého největším přáním ženy je stát se mužem :-).

Princip rajskeho manželství číslo dvě: Vzájemná rovnocennost. Nikdy se nad svého partnera nepovyšuj, ale nikdy se také před ním neponižuj.

VZÁJEMNÁ SPOLUPRÁCE

„*Není dobré, aby byl člověk sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou.*“ Rovný neznamená stejný. Muž je pověřen úkolem obdělávat a střežit ráj a žena mu v jeho úkolu má pomáhat. Úkoly a z nich vyplývající kompetence jsou zde stanoveny docela jasně. Herec Miroslav Horníček jednou vtipně poznamenal: „Kdybychom všichni všechno uměli, pak bychom jeden druhého nepotřebovali a vážly by mezilidské vztahy.“ To platí i pro spolupráci muže a ženy. Každý z nich by si proto měl hledět svého.

Nás muže někdy uráží emancipační tendence našich žen, ale ruku na srdce, pánové, nejsou právě ony důsledkem toho, že my svou roli přestáváme zvládat? A ruku na srdce, dámy, není v pozadí konfliktů mezi námi právě to, že vám role přidělená Bohem připadá dnes už příliš podřadná?

Princip rajskeho manželského soužití číslo tři: Vzájemná /týmová/ spolupráce.

VZÁJEMNÉ PARTNERSTVÍ

Z toho, co bylo řečeno, by mohl vzniknout dojem, že Bůh stvořil Adamovi ženu proto, aby s ním měl kdo makat na zahradě. Není tomu tak. Už posledně jsme si řekli, že cílem lidské existence neměla být práce, ale vztahy. Proto také Bůh ke stvoření ženy zvolil zvláštní technologii:

I uvedl Bůh na člověka mrákotu, až usnul. Vzal jedno z jeho žebber a uzavřel to místo masem. A Hospodin utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu. (Gn 2,21-23)

První chirurgický zákrok v dějinách lidstva. Toto vyprávění může vyznívat nelogicky, možná, až naivně. I pro Adama zůstalo stvoření ženy tajemstvím. Byl totiž v narkóze. *Bůh na něj uvedl mrákotu, až usnul.* (Gn 2,21)

Hebrejský termín, který zde čeští překladatelé překládají slovíčkem „žebro“, se dá přeložit i jako „bok“. *A Hospodin utvořil z boku, který vzal z člověka, ženu.* Není to výmluvné? Někdo moudrý to vyjádřil slovy: „Žena nebyla vytvořena z mužových nohou, aby po ní mohl šlapat, nebyla vytvořena z jeho hlavy, aby mu mohla vládnout, byla vytvořena z jeho boku, aby mu po boku stála a vytvářela spolu s ním jedno tělo.“

Teolog Karel Barth k tomu dodává: „Adam potřebuje někoho, kdo by mu byl roven a přece byl od něj odlišný, někoho, v němž by dovedl poznávat sebe a nacházet v něm své ucelení, někoho, kdo by mu byl tak blízký, že by jej mohl pokládat za částku vlastního já.“

Princip rajskeho manželskeho soužití číslo čtyři: Vzájemné partnerství.

VZÁJEMNÁ VĚRNOST

A nyní šťastný konec celé „operace“: *A Hospodin utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu.* (Gn 2,22)

Teolog F. M. Dobiáš napsal: „Člověk si svého druha nenašel ani nevybral, mohl si ho nanejvýš vyprosit. Tím vzniklo společenství požehnané, bez hříchu a studu.“ Současná manželství možná přestávají být rájem právě proto, že své partnery někdy až příliš usilovně hledáme, místo abychom se za ně více modlili a přijímali je z rukou Stvořitele jako dar.

V dané souvislosti si prosím račme povšimnout jedné důležité informace: Bůh přivedl Adamovi **ženu, nikoli ženy**. Naše situace se dnes od té Adamovy liší v jedné věci. Waldemar Matuška zpívá v jedné ze svých písní: „Hezkých žen je stále víc a víc, ač nezralé či zralé, jsem z nich vedle, dá se říct. Hned červenám, hned blednu, začnu tát, jak mám si vybrat jednu, holky já mám všechny rád.“ Jeví se vám, že jedna žena je málo, pánové? Už starý Abrahám, by mohl vyprávět o tom, že více žen znamená soužení, stejně tak jako více soch sousoší :-). Rada našich současníků by mohla potvrdit, že nevěra proměňuje život v peklo.

Neměli bychom opomenout, že záznam o první „operaci“ v dějinách lidstva vrcholí konstatováním: *Proto opustí muž svého otce a matku a přilne ke své ženě...* (Gn 2,24) Před časem mne zaujalo, že se slovíčko „přilne“ dá z hebrejštiny přeložit i termínem „přilepí se“ Muž se přilepí ke své ženě a stanou se jedním tělem. Ať žije lepidlo lásky. Není divu, že k tomu Ježíš dodává: *Co Bůh slepil, člověk nerozlepí.* (Mt 19,6) Zkoušeli jste už někdy od sebe oddělit dva k sobě přilepené cáry papíru?

Princip rajskeho manželskeho soužití číslo pět: Vzájemná oddanost a věrnost.

VZÁJEMNÁ DŮVĚRA

Text o stvoření ženy vrcholí možná až zarážející poznámkou, u které bych se přece jen rád ještě zdržel. *Oba dva byli nazí, člověk a jeho žena, ale nestyděli se.* (Gn 2,25) Správně tušíte, že autor těchto slov nechce propagovat nudismus. Podstata tohoto sdělení spočívá v něčem úplně jiném. Byli nazí a nestyděli se, tedy neměli před sebou co skrývat. Člověk má určitě právo na vlastní soukromí. Jak říká Albert

Schweitzer: „Nikdo, ani vlastní partner, nemá právo toho druhého násilně obnažovat.“ Výsadou rajského manželství však bylo, je a bude, že si muž a žena mohou ve všem a zcela důvěřovat. Nemění se někdy naše manželství v peklo, mimo jiné také proto, že si příliš žárlivě střežíme své vlastní soukromí?

Princip rajského manželského soužití číslo šest: Vzájemná důvěra.

VZÁJEMNÝ VZTAH K BOHU

Při první přednášce cyklu, který jsme nazvali „Ráj, utopie nebo skutečnost“ jsme si zde četli slova: *Tu uslyšeli hlas Hospodina Boha procházejícího se po zahradě, i ukryli se člověk a jeho žena před Hospodinem Bohem uprostřed stromů v zahradě.* (Gn 1,8) Zdůraznili jsme, že Bůh nepřiběhl do ráje teprve ve chvíli, kdy člověk zhřešil. Rájem se procházel zcela běžně. V ráji s Adamem a s Evou prožíval každodenní společenství. Pokud naši prarodiče společenství s ním vyhledávali, bylo jejich manželství rájem. Vše se začalo kazit teprve tenkrát, když si s Bohem začali hrát na schovávanou.

Řekli jsme, že Pán Bůh stvořil ženu z mužova boku. Možná by ještě stálo za to dodat, že termín bok, zde použitý v hebrejštině, je na jiných místech Starého zákona běžně používán pro boční stěnu svatyně. Muž se ženou mají spolu vytvářet chrám pro přebývání živého Boha.

Princip rajského manželského soužití číslo sedm: Společný vztah k Bohu.

Úsloví: „Nežeň se, je to peklo“ platí dnes možná víc než kdykoli jindy. Přesto věřím, že Bůh může svou moc způsobit pravý opak. V mužích a ženách, kteří se mu cele oddají a uvěří v moc jeho golgotské oběti, může svým Duchem probouzet vzájemnou úctu, vzájemnou rovnocennost, vzájemnou spolupráci, vzájemné partnerství, vzájemnou věrnost... Modlím se za to, aby se takto oslavil i v našich manželstvích. Amen.

The screenshot shows the top navigation bar of the Czech Radio website with the following menu items: Český rozhlas, ZPRÁVY, IRADIO, PROGRAM, STANICE, TÉMATA, and O ROZHLESE. Below the navigation bar is a large yellow banner with the title 'Náboženství' in blue. Underneath the banner is a horizontal menu with the following items: O nás, Program, Pořady, Bible, Poutní místa, Společnost, Bohoslužby, and Ve světě. At the bottom of the screenshot, the date and time '3. března 2013 v 09:00' are displayed on the left, and the text 'rubrika: Bohoslužby' is displayed on the right.

Záznam bohoslužby vysílané online v Českém rozhlasu ČRO 2 dne 3. března 2013, si můžete poslechnout na webových stránkách Českého rozhlasu: www.rozhlas.cz, a dále vyhledat v části bohoslužby.

Zjednodušený odkaz na záznam: <http://www.zkratit.eu/rozhlasova-bohosluzba-2013>